

4. Лазаренко Н. Збагачення словника молодших школярів прикметниками / Наталія Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 1. – С. 14-17.
5. Лазаренко Н. І. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти / Н.І.Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С.13-16.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность / А.Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1975. –304с.
7. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. 2-е изд. – М., 1976. – 415 с.
8. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я.Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А.М., 2009. – 226 с.
9. Стахова І.А. Особливості становлення цілісної картини світу в дітей шестирічного віку / І.А. Стахова // Молодий вчений, №5.2 (69.2), 2019. – С.162-165
10. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации поведения человека / П.М. Якобсон. – М.: Просвещение, 1969. – С. 8.
11. Holiuk, O., Pakhalchuk, N., Rodiuk, N., Demchenko, O., & Kit, G. CRITERIA AND INDICATORS OF FORMATION OF HUMANISTIC AND VALUE ATTITUDE OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN TOWARDS THEMSELVES //Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III. – 2020. – Т. 198. – С. 198-211.

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Лілія Ковальчук, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Більська О.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

TECHNOLOGIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AS REQUIREMENT OF MODERN EDUCATION

Lilia Kovalchuk, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** В статті розглянута потреба технологізації навчально-виховного процесу, розвиток педагогічних технологій, зазначено педагогів, які зараз працюють над цією проблемою, напрями подальшого вдосконалення.*

***Ключові слова:** технологізація, навчально-виховний процес, педагогічні технології, сучасність, вчитель.*

***Abstract.** The article deals with the need to technologicalise the educational process, the development of pedagogical technologies, and the teachers who are currently working on this problem, directions for further improvement.*

***Key words:** technologicalization, educational process, pedagogical technologies, modernity, teacher.*

У сучасних умовах перебудови, реформування світового освітнього простору тема освітніх технологій і впровадження інновацій в освіту посідає центральне місце в педагогічному дискурсі останніх років. Головним недоліком традиційної освіти вважають те, що «акцент, як правило, ставлять на запам'ятовування знань і їх перевірку, але спеціаліст, який був підготовлений у такий спосіб, може розгубитися у будь-якій новій ситуації» [4, с. 17]. На думку академіка В. Андрущенка, існує потреба «радикальної модернізації» [2, с. 5] змісту освіти. Науковець Н. Абашкіна зазначає, що «соціальний запит у країнах ЄС спрямований на професійну підготовку працівників, які в змозі приймати самостійно, індивідуально й професійно вивірені рішення... У суспільстві сервісу та знань вирішального значення набуває інтелектуальна праця, і у цьому зв'язку найголовнішим капіталом стає ґрунтовна освіта, творча ініціатива і компетентність» [1, с. 118]. Вищезазначена установка вимагає реформування змісту вищої, загальноосвітньої, гімназійної, професійної освіти та застосування нових педагогічних підходів до навчання.

Спроби постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовили появу нових і вдосконалення існуючих педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості. Численні дослідники, серед яких В. Радкевич, Т. Циновкін, Р. Сууровцева

визначають основні методологічні вимоги, яким повинні відповідати педагогічні технології. Проблему педагогічних технологій також досліджують Б. Лихачов, В. Беспалько, Г. Селевко, І. Волков, М. Кларін, П. Мітчел, Р. Томас, С. Сисоєва та ін. Подальший розвиток технологій вбачають у їх орієнтації на реалізацію сучасних концепцій освіти й виховання.

У зв'язку із вищезазначеним метою статті є дослідження змістового наповнення терміну «технологія», розкриття значення технологій в освіті, ознайомлення із класифікаціями педагогічних технологій, аналіз на відповідність європейським стандартам.

Термін “технологія” походить з грецької *technê* – майстерність та *logos* – знання, тобто “знання про майстерність”. На сьогодні його тлумачать по-різному: як сукупність виробничих операцій, методів, процесів, способів, що використовуються в якій-небудь справі; як сукупність знань про них; як навчальну дисципліну, яка викладає ці знання [11, с. 855]. Поняття “технології в освіті” вперше з'явилося в науковій літературі та педагогічній періодиці (насамперед, у зарубіжній) у кінці XIX – на початку XX ст. [7, с. 906]. Бурхливий розвиток науки й техніки забезпечив появу та використання в навчально-виховному процесі технічних засобів: кінопроектора, епідіаскопа – “чарівного ліхтаря”, мікроскопа, фотообладнання тощо. Зміна термінів відбувалася у такій послідовності: “технологія (техніка) в освіті”, “технологія виховання”, “технологія навчання”, “технологія освіти”, “педагогічна технологія”, що відображено й у змінах змісту цих понять та виникненні різних підходів до розуміння їх сутності. До сьогодні сформувалося кілька точок зору на ці поняття. Історично склалося так, що в перші періоди, схарактеризовані нами, науковці й педагоги розглядали їх як комплекс технічних засобів навчання, з 70-х рр. XX ст., коли активізувався розвиток комунікативних технологій та засобів комунікації, значна частина авторів розуміла їх як процес комунікації, а останні десятиріччя “педагогічну технологію” ототожнюють з педагогічним процесом або його описом та засобами навчання.

Сучасний період пов'язаний з використанням інтерактивних, нових інформаційних технологій в освіті. Звичайним явищем у школах стають персональні комп'ютери нових поколінь, комп'ютерні мережі, глобальна мережа Інтернет, мультимедійні апарати, комп'ютеризовані засоби комунікацій тощо; розробляються конкретні педагогічні технології на основі інформатизації (задоволенні інформаційних потреб) [11, с. 368], медіатизації (удосконалення засобів збирання, збереження та поширення інформації) [14, с. 183], комп'ютеризації (удосконалення та впровадження в практику засобів пошуку й обробки інформації) [11, с. 412; 14, с. 183], інтелектуалізації (розвитку розумових, пізнавальних, творчих здібностей) [11, с. 364]. Продовжують розробляти теорію освітніх технологій на сучасному етапі В. Євдокимов, О. Коваленко, А. Нісімчук, О. Пехота, Є. Полат, І. Прокопенко, Г. Селевко, С. Сисоєва та ін.

Аналіз наукової та навчальної літератури засвідчує, що не лише категоріальна, а й більш широка наукова база теорії педагогічної технології розроблена досить ґрунтовно: виділено ознаки та критерії, основні якості та аспекти, здійснено класифікацію, змодельовано та описано конкретні оптимальні технології навчання й виховання. Проте всі вони розглядають педагогічні технології з позиції педагога як їх творця, організатора, керівника або здійснювача.

Таким чином, технологічний спосіб навчання об'єктивний, не залежить від особистісних особливостей ні вчителі, ні учнів. Технологія навчання як конкретизація технологічного способу завжди відображає особливості учнів, для яких вона розробляється. Нарешті, в процесі реалізації технології навчання виражаються ще й особливості особистості вчителя.

З розвитком педагогічних технологій виникає проблема визначення того, в чому її відмінність від традиційної методики. Існує кілька думок з цього приводу. Частина дослідників переконані, що технологія - це методика з жорстко запрограмованим результатом, якого можна досягти і певними засобами, призначеними для досягнення цього результату. Деякі дослідники вважають, що технологія і методика - рівнозначні поняття, але в останньому більша увага приділяється особистості учня і вчителя, способам їх взаємодії.

Певна частина науковців притримуються думки, що методика - більш широке поняття, вона може включати в себе кілька технологій. В цьому випадку, найчастіше, методика розглядається в якості цілісної педагогічної системи. І також існує думка, що методика і технологія - це одне і те саме.

На нашу ж думку, технологія - це певний спосіб навчання, в якому основне навантаження по реалізації функції навчання виконує засіб навчання під управлінням людини. При цьому провідна роль відводиться засобу навчання, яке без допомоги вчителя виконує функцію навчання. Учитель не навчає, а виконує функції стимулювання, організації і координації діяльності учнів. Технологія - не сукупність методів, а алгоритм певних кроків діяльності, що призводить до потрібного результату, що стає можливим при опорі на об'єктивні стійкі зв'язки (закони) сторін педагогічного процесу. Технологія заснована на закономірностях навчального процесу як результаті наукового пізнання процесу освіти людини. Методика спирається на емпіричний досвід, майстерність педагога, вона ближче до артистизму, мистецтва. Технологія - це каркас, методика - оболонка, форма діяльності педагога. Функція технології - побудова освітнього процесу, що забезпечує заданий результат.

Технологія дозволяє реалізувати точне перенесення досвіду, використання його іншими, тому вона, на відміну від методики, повинна бути позбавлена особистісного відтінку, впливу особистості автора. Тому ми вважаємо, що педагогічна освіта на рівні сутісної репродукції має бути побудована на технологіях, а не на методиках, які або неповторні, або формально відтворювані.

Орієнтація України на європейські та світові освітні стандарти, які вимагають підготовки фахівців високого рівня, здатних у конкурентних умовах до самостійних нестандартних рішень, має спонукати вітчизняних педагогів до науково-методичного та технологічного пошуку на шляху вдосконалення, насамперед, самостійної роботи в навчанні. Але в умовах надзвичайно короткого терміну переходу до вимог Європейської освітньої зони українська педагогічна спільнота не готова була надати учнівській молоді ґрунтовну технологічну базу самонавчання. За кілька останніх років вітчизняні педагоги значно активізували роботу зі створення методичних рекомендацій, видання навчальних посібників, монографій, статей, але сучасна педагогіка ще не підійшла до створення технологій, орієнтованих на певні категорії молоді з різними індивідуально-особистісними особливостями пізнання.

Розроблені та діючі нині системи й технології, а саме: «розвивального навчання» Л. Занкова, В. Давидова – Д. Ельконіна, «спрямованого на розвиток творчих якостей особистості» І. Волкова, Г. Альтшуллера, І. Іванова, «особистісно орієнтованого розвивального навчання» І. Якиманської, «саморозвивального навчання» Г. Селевка – мають високий узагальнений та науковий рівень, описовий характер, адресовані фахівцям з педагогіки. Сьогодні, на наш погляд, існує необхідність у розробленні педагогічних технологій, які б створювали найоптимальніші технологічні умови для ефективної самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів. Теоретичні, методологічні та методичні особливості класного навчання в умовах поєднання класно-урочної системи з різними методиками й технологіями навчально-виховного процесу досить ґрунтовно вивчені. Здебільшого в цьому напрямі задіяно всі шляхи підвищення якості навчально-виховного процесу. Разом з тим теоретико-педагогічні засади і, особливо, практично-технологічні можливості самонавчання, самовиховання, саморозвитку, самоосвіти, самореалізації розроблено в набагато вужчому полі, тому значні резерви ефективності освіти ми вбачаємо в розробленні саме цих педагогічних складників на основі технологічного підходу.

Список використаних джерел:

1. Абашкіна Н. Розвиток професіоналізму майбутніх фахівців Німеччини та Великої Британії в умовах європейської інтеграції / Н. Абашкіна // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. – К., Глухів. – РВВ ГДПУ, 2005. – 234 с. – С. 118–120.

2. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В. Андрущенко // Вища освіта України. – 2004. – № 1. – С. 59.
3. Білоус В. С. Інтеграція університетської науки у світовий інформаційний простір / В. С. Білоус, Н. І. Лазаренко, А. М. Коломієць // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №3. – С.19-23.
4. Голубева М. О., Сторова В. В. Історія виникнення і розвитку методу випадків і ситуацій / М. О. Голубева, В. В. Сторова // Наукові записки НаУКМА: Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. – 2006. – Т. 59. – С. 16-21.
5. Голюк О.А. Особливості підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки в контексті реформування вищої освіти України / О.А. Голюк // Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій: зб. мат. наук.-практ. конф.– Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. – Вип.4. – С. 437-440.
6. Голюк О.А. Реалізація права студентів на міжнародну академічну мобільність у практиці роботи закладів вищої педагогічної освіти / Голюк О.А., Лазаренко Н.І., Йоланта Гурал-Пулрале, Томаш Кук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. - Випуск 52 / редкол. - Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. – С.268-272.
7. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України; Гол. ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Лазаренко Н. И. Проектная технология в обучении: от веб-квеста до блог квеста / Н. И. Лазаренко // Педагогические инновации – 2017: материалы международной научно-практической интернет-конференции, Витебск, 17 мая 2017 г. / Витеб. гос. ун-т ; редкол.: Н.А. Ракова (отв. ред.) [и др.]. – Витебск : ВГУ имени П.М. Машерова, 2017. – С. 88.
9. Лазаренко Н. И. Теоретико-методологічні засади підготовки фахівців в умовах сучасних трансформаційних змін / Н. И. Лазаренко // Actual question and problems of development of social sciences : Conference Proceedings. – Kielce: Holy Cross University. – P.172-175.
10. Лазаренко Н. И., Коломієць А. М., Клименко А. О. Симбіоз методологічних підходів до розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства. Наука і освіта, №4, с. 107-112, 2017. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-4-18>.
11. Сучасний тлумачний словник української мови : 65000 слів / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В.В. Дубічинського. – Х. : ШКОЛА, 2006. – 1008 с.
12. Технології творчого розвитку молодших школярів на уроках галузі «Мови та літератури» : Інформаційне видання для здобувачів ступеня вищої освіти магістра / Укл. І.М.Лапшина, Н.Ю.Родюк. – Вінниця : ВДПУ, 2018. – 60 с.
13. Тихомирова И.И. Использование интерактивных методов обучения в высшем учебном заведении / И.И. Тихомирова, Г.Ю. Тихомирова, Н.И. Лазаренко // Научные исследования и разработки молодых ученых. – 2015. – №3. – С. 76–79.
14. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посіб. / М.М. Фіцула. – Вид. 2-ге, випр., доп. – К. : Академвидав, 2007. – 560 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА ПРОЕКТОВ В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ ВОСПИТАНИИ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

***Н. В. Литвина**, кандидат педагогических наук, доцент*

***Е. И. Козлова**, магистрант*

Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка (Беларусь)

USE OF THE PROJECT METHOD IN THE POLICULTURAL EDUCATION OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

***N.V. Litvina**, candidate of pedagogical sciences, associate professor*

***E. I. Kozlova**, undergraduate*

Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank (Belarus)

***Аннотація.** В статті розглядається питання використання такої інноваційної технології як метод проектів в полікультурному вихованні дітей старшого дошкільного віку.*

***Ключевые слова:** полікультурне виховання, метод проектів, діти старшого дошкільного віку, вихователь дошкільного образання.*